

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

О. К. Добикіна

Г. В. Мельник

ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Посібник

**для самостійного вивчення дисципліни
бакалаврами спеціальності
«Економіка підприємства»
всіх форм навчання**

Затверджено
на засіданні вченої ради
Протокол № 7 від 31.03.2016

Краматорськ
ДДМА
2016

УДК 658 (075.8)

ББК 65.290я73

Д 57

Рецензенти:

Борисова С. Є., д-р. екон. наук, доцент, Донбаська державна машинобудівна академія;

Акімова О. В., канд. екон. наук, доцент, Донбаська державна машинобудівна академія.

Добикіна О. К.

Д 57 Потенціал і розвиток підприємства : посібник для самостійного вивчення дисципліни бакалаврами спеціальності «Економіка підприємства» всіх форм навчання / О. К. Добикіна, Г. В. Мельник. – Краматорськ : ДДМА, 2015. – 227 с.

ISBN 978-966-379-767-0.

Посібник містить розгорнутий опорний конспект з лекційного курсу, а також рекомендації до виконання тестових та практичних завдань згідно з навчальною програмою дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства». Для покращення засвоєння теоретичного матеріалу наведено приклади розв'язання практичних завдань.

УДК 658 (075.8)

ББК 65.290я73

ISBN 978-966-379-767-0

© О. К. Добикіна, Г. В. Мельник, 2016

© ДДМА, 2016

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 КУРС ЛЕКЦІЙ.....	8
Тема 1. Змістовна характеристика потенціалу підприємства.....	8
1.1 Потенціал підприємства як економічна категорія	8
1.2 Основні характеристики і структура потенціалу підприємства	9
1.3 Тенденції зміни й оптимізації структури потенціалу підприємства.....	11
1.4 Місце і роль виробничого потенціалу в суспільному виробництві.....	12
1.5 Моделі потенціалів	13
1.6 Стратегічний потенціал фірми	17
Тема 2. Формування потенціалу підприємства.....	18
2.1 Потенціал підприємства як економічна система.....	18
2.2 Концепція синергізму.....	22
2.3 Формування економічного потенціалу підприємства	24
2.4 Формування виробничого потенціалу. Поняття виробничої функції і виробничої потужності.....	27
Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.....	33
3.1 Конкурентоспроможність: основні категорії і поняття.	33
3.2 Системні характеристики функціонального (організаційного) потенціалу	34
3.3 Категорія «конкурентоспроможність потенціалу» і її актуальність в умовах ринку.....	37
3.4 Формування конкурентоспроможності потенціалу на базі конкурентних переваг.....	37
3.5 Визначення конкурентоспроможності потенціалу методом, заснованим на теорії ефективної конкуренції.....	40
3.6 Оцінювання конкурентного статусу фірми методом конкурентних переваг.....	46
3.7 Бенчмаркінг як інструмент визначення конкурентоспроможності потенціалу	47
Тема 4. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства.....	48
4.1 Актуальність оцінювання потенціалу підприємства.....	48
4.2 Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінювання	49
4.3 Цілі оцінювання потенціалу підприємства	51
4.4 Види вартості, які визначаються під час оцінювання.....	53
4.5 Фактори, що впливають на величину оцінної вартості	56
4.6 Принципи оцінювання бізнесу	58
4.7 Методика вартісного оцінювання складових елементів потенціалу підприємства при його формуванні.....	62
4.8 Комплексна рейтингова оцінка потенціалу підприємства	64
Тема 5. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства.....	66
5.1 Часове оцінювання грошових потоків.....	66

5.2	Складний відсоток (накопичена або майбутня вартість одиниці, компаундинг)	67
5.3	Дисконтування (поточна вартість одиниці (реверсії)).....	68
5.4	Поточна вартість анuitету (поточна вартість одиничного анuitету)	69
5.5	Періодичний внесок на погашення кредиту (внесок на амортизацію грошової одиниці)	72
5.6	Майбутня вартість анuitету (накопичування одиниці за період).....	74
5.7	Періодичний внесок у фонд накопичування (фактор фонду відшкодування).....	75
5.8	Взаємозв'язок між різними функціями	77
5.9	Загальна характеристика методів оцінювання.....	78
5.10	Метод дисконтованих грошових потоків	80
5.11	Метод капіталізації	84
5.12	Порівняльний підхід в оцінюванні.....	92
5.13	Витратний підхід в оцінюванні	97
Тема 6.	Оцінювання нерухомості (земельної ділянки, будинків і споруд).....	98
6.1	Доходний підхід	98
6.1.1	Метод капіталізації	98
6.1.2	Метод дисконтованих грошових потоків	103
6.2	Порівняльний (ринковий) підхід	104
6.2.1	Метод порівняння продажів	104
6.2.2	Метод валового рентного мультиплікатора	107
6.3	Витратний підхід в оцінюванні нерухомості	108
6.4	Економіка землі – теорія залишку	110
6.4.1	Оцінювання вартості земельної ділянки	111
6.4.2	Метод техніки залишку для землі	112
6.4.3	Метод середньозваженого коефіцієнта капіталізації	114
6.4.4	Метод порівняння продажів	116
6.4.5	Метод капіталізації	116
6.4.6	Метод розподілу земельної ділянки при визначенні вартості.....	117
6.5	Оцінювання вартості будинків і споруд	117
6.5.1	Метод порівняльної одиниці.....	117
6.5.2	Метод заелементного розрахунку (поділу на компоненти)	118
6.5.3	Індексний спосіб оцінювання	119
6.5.4	Визначення зносу будинків і споруд	119
Тема 7.	Визначення вартості машин і устаткування	125
7.1	Місце оцінювання машин і устаткування в загальній системі оцінювання майнового комплексу підприємств	125
7.2	Особливості машин і устаткування як об'єктів оцінювання	126
7.3	Методи оцінювання машин і устаткування	127
Тема 8.	Нематеріальні активи і методи їх оцінювання	132

8.1 Види нематеріальних активів	132
8.2 Застосування дохідного підходу в оцінюванні нематеріальних активів.....	136
8.3 Оцінювання об'єктів промислової власності.....	140
8.4 Застосування витратного підходу в оцінюванні нематеріальних активів.....	146
Тема 9. Потенціал маркетингу підприємства.....	150
9.1 Потенціал маркетингу: визначення, актуальність, мета	150
9.2 Зміст потенціалу маркетингу підприємства.....	150
9.3 Зміст потенціалу маркетингового інструментарію	153
9.4 Обґрунтування функцій компонентів потенціалу маркетингового інструментарію.....	157
9.5 Оцінювання використання потенціалу маркетингового інструментарію промисловими підприємствами.....	160
2 ПРАКТИКУМ.....	162
До теми 1	
1.1 Питання для теоретичної підготовки	162
1.2 Ключові терміни і поняття.....	162
1.3 Тестові завдання.....	162
До теми 2	
2.1 Питання для теоретичної підготовки.....	166
2.2 Ключові терміни і поняття.....	166
2.3 Тестові завдання.....	166
2.4 Приклади вирішення задач	171
2.4.1 Формування економічного потенціалу підприємства.....	171
2.4.2 Формування виробничого потенціалу підприємства	172
До теми 3	
3.1 Питання для теоретичної підготовки.....	175
3.2 Ключові терміни і поняття.....	175
3.3 Тестові завдання.....	176
До теми 4	
4.1 Питання для теоретичної підготовки.....	180
4.2 Ключові терміни і поняття	181
4.3 Тестові завдання.....	181
4.4 Приклади вирішення задач	187
4.4.1 Методика вартісного оцінювання елементів потенціалу при його формуванні	187
4.4.2 Комплексна рейтингова оцінка потенціалу на базі графоаналітичного методу «квадрат потенціалу»	188
До теми 5	
5.1 Питання для теоретичної підготовки.....	189
5.2 Ключові терміни і поняття	190
5.3 Тестові завдання.....	190
5.4 Приклади вирішення задач	198
5.4.1 Часове оцінювання грошових потоків	198

5.4.2	Визначення коефіцієнта капіталізації	204
5.4.3	Визначення коефіцієнта капіталізації з урахуванням відшкодування капітальних витрат	205
5.4.4	Цінові мультиплікатори	207
5.4.5	Порівняльний підхід	208
5.4.6	Метод вартості чистих активів	208
До теми 6		
6.1	Питання для теоретичної підготовки	208
6.2	Ключові терміни і поняття	209
6.3	Тестові завдання.....	209
6.4	Приклади вирішення задач	214
6.4.1	Метод капіталізації	214
6.4.2	Метод зв'язаних інвестицій	215
6.4.3	Метод валового рентного мультиплікатора.....	215
6.4.4	Метод дисконтованих грошових потоків	216
6.4.5	Метод техніки залишку для землі	216
До теми 7		
7.1	Питання для теоретичної підготовки.....	218
7.2	Ключові терміни і поняття	219
7.3	Тестові завдання.....	219
До теми 8		
8.1	Питання для теоретичної підготовки.....	220
8.2	Ключові терміни і поняття	220
8.3	Тестові завдання.....	220
8.4	Приклади вирішення задач	223
8.4.1	Метод надлишкових прибутків	223
8.4.2	Ринкова вартість ноу-хау	223
До теми 9		
9.1	Питання для теоретичної підготовки.....	224
9.2	Ключові терміни і поняття	224
ЛІТЕРАТУРА		226